

SPIS TREŚCI

H. Ch. Andersen – biografia	7
„Brzydkie kaczątko” – streszczenie	7
„Dziewczynka z zapalkami” – streszczenie	10
„Calineczka” – streszczenie	12
„Królowa Śniegu” – streszczenie	14
J. Brzechwa – biografia	22
„Akademia Pana Kleksa” – streszczenie	22
F. H. Burnett – biografia	34
„Tajemniczy ogród” – streszczenie	35
C. Collodi – biografia	46
„Pinokio” – streszczenie	46
A. i Cz. Centkiewiczowie – biografia	58
„Anaruk, chłopiec z Grenlandii” – streszczenie	59
J. Grabowski – biografia	63
„Czarna owieczka” – streszczenie	64
„Puc, Bursztyn i goście” – streszczenie	65
H. Januszewska – biografia	72
„Czerwony Kapturek” – streszczenie	72
„Kopciuszek” – streszczenie	74
M. Jaworzakowa – biografia	76
„Jacek, Wacek i Pankracek” – streszczenie	77
„Oto jest Kasia” – streszczenie	86
G. L. A. Knutsson – biografia	99
„Przygody Filonka Bezogonka” – streszczenie	99
M. Konopnicka – biografia	107
„Klechdy domowe”	107
„Podanie o Lechu” – streszczenie	107
„Wiano świętej Kingi” – streszczenie	108
„Stopka królowej Jadwigi” – streszczenie	108
„Złota kaczką” – streszczenie	108
M. Kownacka – biografia	109
„Plastusiowy pamiętnik” – streszczenie	110

„Kukuryku na ręczniku” – streszczenie	120
M. Krüger – biografia	124
„Karolcia” – streszczenie	125
C. S. Lewis – biografia	136
„Lew, Czarownica i stara szafa” – streszczenie	136
A. Lindgren – biografia	141
„Bracia Lwie Serce” – streszczenie	142
„Dzieci z Bullerbyn” – streszczenie	147
H. J. Lofting – biografia	181
„Doktor Dolittle i jego zwierzęta” – streszczenie	181
K. Makuszyński – biografia	192
„Przygody Koziołka Matołka” – streszczenie	193
A. A. Milne – biografia	198
„Kubuś Puchatek” – streszczenie	198
„Chatka Puchatka” – streszczenie	208
R. Pisarski – biografia	214
„O psie, który jeździł koleją” – streszczenie	215
J. Porazińska – biografia	224
„Szewczyk Dratewka” – streszczenie	224
ks. J. Twardowski – biografia	226
„Patyki i patyczki” – streszczenie	226

■ Hans Christian Andersen ■

(1805–1875)

Duński pisarz, początkowo pisał dla dorosłych, potem pisanie baśni zajęło pierwsze miejsce w jego twórczości. To właśnie one przyniosły mu sławę. Do najpopularniejszych baśni należą: „Królowa Śniegu”, „Brzydkie kaczątko”, „Dziewczynka z zapawkami”, „Słowik”, „Księżniczka na ziarnku grochu”.

Brzydkie kaczątko

W pobliżu pewnej wioski, pod liśćmi łopianu kaczątka uwiła sobie gniazdo. Lato już było w pełni, gdy skorupki jajek zaczęły pękać i piskłęta, jedno po drugim, wykluwały się z jajek. Tylko największe jajo nie chciało pęknąć.

Choć tego pana
nie widzisz wcale,
w zimie za uszy
szczypie cię stale.

Małe na pagórku
musisz trzymać na sznurku,
bo ci uciekną z dłoni.
Duże lubią podróże
za parą koni.

Leciały z chmury nad ranem,
będą dywanem dla sanek.
Będą kapturem dla świerka
i najweselszym bałwanem.

Był na owcy, na baranie,
nadal jest kudłaty,
choć się zmieniał w ubranie.

Jan Brzechwa (1898–1966)

Znany twórca powieści i wierszy dla dzieci. Jego najważniejsze utwory to: „Akademia Pana Kleksa”, „Kaczka dziwaczka”, „Na wyspach Bergamutach”, „Szelmostwa lisa Witalisa”.

Akademia Pana Kleksa

Adaś Niezgódka, zanim trafił do Akademii pana Kleksa, był życiowym nieudacznikiem. Zawsze spóźniał się do szkoły, tłukł naczynia, marudził przy jedzeniu, no i oczywiście nigdy nie zdążył odrobić lekcji.

Teraz Adaś ma 12 lat, od pół roku jest uczniem pana Kleksa, i to właśnie on opowiada historię o tej najlepszej pod słońcem szkole.

Ta oraz inne bajki

Akademia mieści się przy końcu ulicy Czekoladowej, zajmuje duży trzypiętrowy gmach, zbudowany z kolorowych cegiełek. Na najwyższym piętrze pan Kleks przechowuje swoje sekrety. Nikt nie może tam wejść, ponieważ schody kończą się na drugim piętrze. Sam profesor dostaje się tam przez komin. Drugie piętro zamieszkuje pan Kleks wraz ze szpakiem Mateuszem. Sale szkolne mieszczą się na parterze, natomiast sypialnie chłopców oraz jadalnia znajdują się na pierwszym piętrze. Wokół budynku Akademii rozciąga się olbrzymi park, pełen zakamarków. To wszystko otoczone jest niezwykłym murem – od strony ulicy wygląda on zupełnie zwyczajnie, ale jego pozostałe trzy części mają cały szereg furtok. **Furtki te prowadzą do sąsiednich bajek.** Nikt właściwie nie wie, ile ich jest, ale z Akademii można dojść do każdej bajki, jaka została wymyślona. Furtki mają tabliczki z nazwami bajek i są zamknięte na srebrne kłódki. Wszystkie klucze ma pan Kleks, trzyma je w specjalnej szkatule i tylko on wie, który klucz do którego zamka pasuje. Uczniowie pana Kleksa często są posyłani do sąsiednich bajek po różne sprawunki.

Adaś jest w szkole zbyt krótko, jeszcze niewiele umie i nie dostał żadnego piega, ale kiedyś udało mu się pozbierać piegi zgubione przez pana Kleksa i nakarmił nimi Mateusza. Szpak z zasady jest rozmowny, lecz zdarzają się dni, kiedy milknie i z nikim nie chce rozmawiać. Wtedy pan Kleks częstuje go piegami i wszystko wraca do normy. Piegi są bowiem ulubionym przysmakiem ptaka. Tak więc Adaś, nakarmiwszy Mateusza takimi smakołykami, zyskał w nim przyjaciela i usłyszał niezwykłą historię jego życia.

Niezwykła opowieść Mateusza

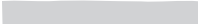
Mateusz właściwie **nie jest szpakiem, lecz księciem.** Urodził się jako jedyny syn i następca potężnego króla. Młody książę od najmłodszych lat lubił jeździć konno i polować. Miał własną stajnię, a w niej ponad sto dwadzieścia koni. W zbrojowni księcia zgromadzono strzelby specjalnie dostosowane do jego wzrostu.

Siedmioletni królewicz rozpoczął naukę u największych mędrców w państwie. Był zdolny, ale jego uwagę rozpraszały myśli o koniach i niczego nie mógł się nauczyć. Z tego powodu król, po konsultacji z leka-

5. Kogo Czerwony Kapturek zastał w domku babci?
6. Kto uratował babcię i Czerwonego Kapturka?

ZAGADKA:

W czerwonej czapeczce
wędruje po lesie,
pyszne smakołyki
w koszyku swym niesie.

Kopciuszek (według Charles'a Perraulta)

Był sobie wdowiec, człowiek dobry i łagodny. Mieszkał z córką, dziewczyną śliczną i pracowitą, i dobrze im ze sobą było. Pewnego dnia wdowiec za namową sąsiadek **ożenił się z wdową**. A wdowa miała **dwie córki**. Obydwie były **leniwe i myślały tylko o swoich wygodach**.

Zaraz po weselu wdowa zaczęła rządzić się w domu wdowca i przyuczać jego córkę do domowych prac. **Dziewczyna od rana do wieczora pracowała ponad swoje siły**, gdy tymczasem córki wdowy wysypiały się, stroiły i cały dzień zabawiały się rozmowami o różnych drobnostkach. Wyzyskiwały przyrodnią siostrę jak tylko mogły, a ona, zmęczona całodzienną pracą, siadała przy domowym kominie. Popiół pobrudził jej twarz i siostry wymyśliły jej przezwisko. Nazwały ją **Kopciuszkem**.

Niedaleko, na wzgórzu, stał pałac i pewnego dnia rozeszła się pogłoska, że **król zaprosił wszystkie panny z okolicy na wielki bal**, aby syn królewski mógł sobie spośród nich wybrać żonę.

Gdy dowiedziały się o tym siostry, natychmiast zaczęły przygotowywać się na bal, a ponieważ Kopciuszek potrafił uszyć piękną sukienkę, znowu miał nową pracę. Musiał uszyć dla sióstr eleganckie suknie, a potem zrobić im piękne fryzury. Wzdychał przy tym, bo też miał ochotę iść na bal, ale nikt nawet nie pomyślał o tym, żeby go tam zabrać.

Macocha z córkami i ojciec wsiedli do karocy i pojechali, a Kopciuszek jak zwykle usiadł przy domowym kominie. Nawet nie zapalił światła, bo był smutny.

Nagle ktoś zapukał w okno. Była to **wróżka, matka chrzestna Kopciuszka**. Pocieszyła zmartwioną dziewczynę. Obiecała, że wyśle ją na bal. Wróżka poprosiła, żeby Kopciuszek przyniósł z warzywnika dynię i zamieniła ją w piękną karetę, myszki, które złapały się w pułapkę, stały się zwinnymi rumakami, a szczur został zamieniony w woźnicę. Stara sukienka za dotknięciem czarodziejskiej różdżki stała się piękną balową suknią. **Kopciuszek był gotowy na bal**. Zanim jednak dziewczyna odjechała, wróżka ostrzegła ją. Czar będzie trwał tylko do północy, potem karetę stanie się dynią, konie – myszkami, woźnica – szczurem, a piękna sukienka – starym łachmanem. **Zatem, zanim wybije dwunasta, Kopciuszek musi wrócić z balu**.

Gdy Kopciuszek pojawił się na balu, od razu zwrócił uwagę królewicza. Młodzieniec, zachwycony jej urodą, nie odstępował dziewczyny na krok. Cały czas tańczył tylko z nią, zabawiał miłą rozmową, częstował smakołykami. Kiedy jednak zbliżała się dwunasta, Kopciuszek wymknął się z balu i wrócił do domu.

Następnego dnia siostry i macocha nie mówiły o niczym innym, tylko o tym, że na balu pojawiła się tajemnicza nieznajoma i królewicz tańczył jedynie z nią. Wymknęła się jednak tak szybko, że królewicz nie zdążył się z nią pożegnać, nie dowiedział się nawet, jak piękna dziewczyna ma na imię. Dlatego też tego wieczoru również miał się odbyć bal w pałacu, królewicz wierzył, że piękna nieznajoma znów przybędzie.

I znowu siostry i macocha wystroili się i pojechały na bal, a potem pojawiła się wróżka i wyprawiła swoją chrześnicę na bal.

Kopciuskowi czas na balu płynął tak przyjemnie i szybko, że kiedy zegar zaczął bić godzinę dwunastą, myślała, że to jedenasta. Przy dwunastym uderzeniu zauważyła swoją pomyłkę, zerwała się i uciekła z pałacem. **Na schodach w pośpiechu zgubiła pantofelek**. Była już najwyższa pora, żeby opuścić bal, jej piękna balowa sukienka zamieniła się z powrotem w starą i zniszczoną.

Królewicz znalazł pantofelek i następnego dnia wysłał zaufanych służących, aby przymierzali pantofelek wszystkim pannom w okolicy. Ta miała zostać jego żoną, na której stopę będzie pasował pantofelek.

Słudzy przyszli również do domu, w którym mieszkał Kopciuszek. Oczywiście, najpierw siostry wyciągnęły stopy do przymiarki, ale na żąd-

Doktor przywiózł z tej podróży mnóstwo pieniędzy. Marynarzowi kupił dwa statki, kupcowi zwrócił pieniądze za żywność, którą zabrali na wyprawę. I pozostało mu jeszcze tyle pieniędzy, że musiał kupić dwie skarbonki, by je wszystkie pomieścić. Nie musiał się już nigdy potem martwić, że zabraknie mu pieniędzy.

ODPOWIEDZ NA PYTANIA:

1. Czym zajmował się doktor Dolittle?
2. Jakie zwierzęta mieszkały razem z doktorem Dolittle?
3. Kto nauczył doktora mowy zwierząt?
4. Na czym polegały kłopoty doktora?
5. Kto prosił o pomoc i dokąd doktor wybrał się w podróż?
6. Kto uwięził doktora i jego przyjaciół?
7. W jaki sposób doktor Dolittle wydostał się z więzienia?
8. Kto pomagał w pielęgnacji małp?
9. W jaki sposób małpy odwdzińczyły się doktorowi?
10. Kto po raz drugi uwięził doktora i w jaki sposób opuścił on więzienie?
11. Kto napadł statek doktora na morzu?
12. W jaki sposób doktor przejął piracki statek?
13. Komu doktor pomógł wrócić do domu?
14. Jak zakończyła się wyprawa doktora Dolittle i jego przyjaciół?

Kornel Makuszyński (1884–1953)

Znany polski pisarz, poeta, dziennikarz i krytyk teatralny. Jego imieniem nazwano jedną z nagród literackich.

Najbardziej znane jego powieści to: „Awantura o Basię”, „O dwóch takich, co ukradli księżyc”, „Przyjaciel wesołego diabła”, „Panna z mokrą głową”, „Przygody Koziółka Matołka” (w duecie z Marianem Walentynowiczem).

Przygody Koziołka Matołka

Książka ta to w rzeczywistości komiks, składający się z osobnych obrazków, pod każdym znajduje się opisujący wydarzenia na nim wierszyk mający cztery linijki.

Księga 1.

Kozy z całej Polski dowiedziały się, że w **Pacanowie mieszka kowal, który potrafi podkuwać kozy**. Postanowiły, że jedna z kóz powinna wybrać się do Pacanowa i sprawdzić, czy dobrze jest być podkutym. Na ochotnika zgłosił się Koziołek Matołek. Już od samego początku przydarzały mu się zabawne przygody: musiał uciekać na drzewo przed psem, a gdy drzewo go zrzuciło, spadł prosto na jeża. Udał się do lekarza, ale uciekł od niego, bo lekarz-niedźwiedz zaproponował mu lekarstwo na przeczyszczenie.

Kiedy zgłodniał, poczęstował się kapustą z cudzego pola i za to trafił do więzienia. Razem z więzieniem ukradli go rozbójnicy, którzy uciekli, gdy go zobaczyli. Myśleli, że w środku siedzi diabeł. Koziołka uwolniła Baba Jaga, która postanowiła go zjeść. Koziołek obiecał jej wielkie skarby w zamian za życie, zaprowadził ją nad wysoki brzeg morza i wepchnął do wody. Potem wrócił i uwolnił trójkę dzieci, które uwięził.

Szukając drogi do Pacanowa i czegoś do jedzenia, Koziołek zawędrował do miasta, w którym **nie wolno było mieć brody**. Jeśli ktoś ją miał, ucinano mu głowę. Koziołek jednak nie umiał czytać, więc nie przeczytał ostrzeżenia na bramie i wszedł do miasta. Tam go złapano i **odcięto mu głowę**. Na szczęście znalazł go dobry szewc i przyszył mu głowę z powrotem. Wtedy Matołek postanowił wybrać się na bal u księżniczki i zostać królem. Wydało się jednak, że jest kozą, i o mała go nie upieczono. Przebrał się jednak za kuchcika i uciekł.

Ze względu na przebranie przechodzący marynarz zabrał go na statek i kazał gotować. Gdy załoga spróbowała obiadu przygotowanego przez Koziołka, ze złości wystrzelono go z armaty. Matołek leciał w powietrzu przez cztery dni, a potem spadł na grzbiet wieloryba. Następnie porwał go ogromny ptak i zaniósł na **Księżyc**, gdzie Matołek **spotkał Pana Twardowskiego**. Ten zaproponował mu powrót na Ziemię na spadającej gwiazdzie.

Koziołek wpadł razem z gwiazdą wprost do Wisły. Tam omal go nie zastrzelili myśliwi, a potem goił go wilk, przed którym Matołek uciekł

Alan Alexander Milne

(1882–1956)

Prozaik i dramaturg angielski. Największą popularność przyniosły mu książki dla dzieci pt. „Kubuś Puchatek” i „Chatka Puchatka”. Były to utwory przeznaczone dla syna pisarza. W Polsce, w tłumaczeniu Ireny Tuwim, stały się ulubioną lekturą nie tylko dzieci, ale i dorosłych.

Kubuś Puchatek

Rozdział 1, w którym poznajemy się z Kubusiem Puchatkiem i pszczołami, i tu zaczyna się opowiadanie

Kubuś Puchatek, najlepszy przyjaciel Krzysia, mieszkał w Stumilowym Lesie, pod wielkim dębem. Pewnego razu, gdy spacerował po lesie, usłyszał bzyczenie. Pomyślał, że jeżeli słychać bzyczenie, to w pobliżu muszą być pszczoły. A jeśli są pszczoły, to znaczy, że gdzieś w pobliżu jest miód.

Pszczoły miały swój ul wysoko na drzewie, więc miś zaczął się wspinać po gałęziach i mruczał sobie wesołą piosenkę. Gdy był już w połowie drzewa, gałąź, na której stał, złamała się i Puchatek spadł prosto w krzaki, które rosły pod drzewem.

Postanowił udać się po pomoc do swojego najlepszego przyjaciela Krzysia. Poprosił, żeby mu pożyczył niebieski balonik. Puchatek postanowił złapać balonik za sznurek i razem z nim unieść się wysoko, prosto do ula pszczoł. Pszczoły miały wziąć balonik za chmurkę. Poprosił również, żeby Krzys spacerował pod drzewem z otwartym parasolem. Wtedy pszczoły na pewno uwierzą, że lecący balonik to chmurka. Bał się, że gdyby się pszczoły domyśliły podstępu, mogłyby go użądlić.

Kiedy już balonik z Kubusiem wzniosł się wysoko, pszczoły wyleciały z ula i miś postanowił wracać na dół. Nie wiedział jednak, jak to zrobić. Poprosił więc Krzysia, żeby ten strzelił z fuzji i Krzys spełnił prośbę przyjaciela. Trafił w balonik, powietrze wychodziło z niego wolno i miś powoli wylądował na ziemi.

Rozdział 2, w którym Puchatek idzie z wizytą i wpada w potrzask

Puchatek przechadzał się po Lesie i śpiewał sobie mruczankę, którą ułożył rano. Doszedł do nory Królika. A ponieważ zbliżała się pora drugiego śniadania, postanowił go odwiedzić. Wiedział, że Królik na pewno poczęstuje go miodem.

Puchatek z trudem przecisnął się przez wejście do norki Królika, a Królik zaczął wyjmować ze spiżarni garnuszki z marmoladą i miodem. Po chwili Puchatek w ogóle się nie odzywał, tylko opróżniał ze smakiem garnuszki królika. Potem podziękował i powiedział, że musi już iść. Puchatek próbował przejść tą samą drogą, którą wszedł do norki Królika. Okazało się to jednak niemożliwe. Nie mógł także wejść z powrotem. Utknął, głowę i przednie łapy miał na zewnątrz, a brzusek i tylne łapy wewnątrz norki.

Królik próbował go wyciągnąć za łapki, ale nie dał rady, więc poszedł prosić o pomoc Krzysia. Krzys zbadał sprawę i stwierdził, że niestety dopóki Puchatek nie schudnie, nie będzie mógł opuścić norki Królika. Przez tydzień Krzys przychodził pod norkę Królika, żeby poczytać miśowi, aby się nie nudził. Nie mógł przecież w tym czasie nic jeść. Ponieważ nogi Kubusia zajmowały sporo miejsca w króliczej norce, Królik wykorzystywał je jako wieszaki na ręczniki.

Po tygodniu Krzys zdecydował, że można spróbować wyciągnąć Puchatka z potrzasku. Chłopiec złapał Kubusia za łapki, a wszyscy krewni i znajomi Królika złapali za Krzysia i pociągnęli. Puchatek znalazł się na zewnątrz, podziękował przyjaciołom za ocalenie i poszedł na przechadzkę po lesie, mruczając swoją mruczankę.

Rozdział 3, w którym Puchatek z Prosiaczkiem tropią zwierzynę i o mało nie łapią łasicy

Prosiaczek mieszkał w starym buku, a buk stał w samym środku lasu. Pewnego dnia, gdy Prosiaczek odgarniał śnieg przed swoim domem, zobaczył Puchatka. Miś spacerował w koło i patrzył pod nogi, mruczając coś do siebie. Prosiaczek zapytał go, co robi, a Puchatek wskazał na ślady i odparł, że tropi. Nie wiedział jednak, kogo tropi i Prosiaczek dołączył do niego.

Po chwili obaj doszli do wniosku, że do zwierzęcia, które tropili, dołączyło jeszcze jedno takie samo zwierzę, gdyż przybyły jakieś ślady.

pewno chciałby być sam. Krzys bardzo się ucieszył z prezentu i zaprosił Puchatka na spacer. Podczas spaceru rozmawiali o tym, jak przyjemnie jest móc Nic nie robić. Potem Krzys zaczął opowiadać Puchatkowi o rzeczach, których uczy się w szkole – o rycerzach, królach, królowych, dalekich krajach i morzach, a także o zadaniach z matematyki i o tym, jak się napełnia basen wodą. Puchatek myślał sobie, że musi być bardzo przyjemnie wiedzieć tyle mądrych rzeczy. Potem zapragnął zostać Rycerzem, więc Krzys za pomocą patyka pasował go na rycerza. Potem zaś Puchatek obiecał Krzysowi, że **nigdy go nie zapomni**, nawet kiedy Krzys przestanie już nic nie robić, i że zawsze będą razem.

ODPOWIEDZ NA PYTANIA:

1. Dlaczego zniknęła chatka Kłapouchego?
2. Co lubił jeść Tygrysek?
3. Gdzie znaleziono Małego?
4. Dlaczego Tygrys nie potrafił zejść z drzewa?
5. Kto to jest Jentyk?
6. Na czym polegała gra w Misie-Patysie?
7. W jaki sposób Kłapouchy znalazł się w rzece?
8. Dlaczego Tygrys nie zgubił się na Biegunie Północnym?
9. Dlaczego Prosiaczek musiał wyjść z domku Sowy przez skrzynkę na listy?
10. Jaki dom dla Sowy znalazł Kłapouchy?
11. Co Puchatek obiecał Krzysowi?

Roman Pisarski

(1912–1969)

Nauczyciel, autor książek, wierszy i audycji radiowych dla dzieci. Największą popularność przyniosła mu książka pt. „O psie, który jeździł koleją”. Napisał też „Wakacje w zoo”.